

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2012 M. LAPKRIČIO 21 D. NUTARIMO NR. 1408 „DĖL NACIONALINĖS NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS 2013–2019 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 21 d. nutarimą Nr. 1408 „Dėl Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 metų programos patvirtinimo“ ir jį išdėstyti nauja redakcija (Nacionalinė neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 metų programa nauja redakcija nedėstoma):

„LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL NACIONALINĖS NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS 2013–2020 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Nacionalinę neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2020 metų programą (toliau – Programa) (pridedama).

2. Paveisti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

2.1. iki 2012 m. lapkričio 30 d. patvirtinti Programos įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonių planą;

2.2. iki 2015 m. gegužės 1 d. patvirtinti Programos įgyvendinimo 2016–2018 metų priemonių planą;

2.3. iki 2018 m. gegužės 1 d. patvirtinti Programos įgyvendinimo 2019 metų priemonių planą;

2.4. iki 2019 m. spalio 1 d. patvirtinti Programos įgyvendinimo 2020 metų priemonių planą.

3. Nustatyti, kad:

3.1. Programa ir jos įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme atitinkamoms institucijoms, atsakingoms už priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų, Europos Sąjungos ir kitų struktūrinių fondų paramos lėšų;

3.2. kasmet, iki vasario 1 dienos, atsakingos institucijos pateikia Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Programos priemonių įgyvendinimo praėjusių metų ataskaitas;

3.3. Programos priemonės įgyvendinamos pasitelkiant neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančias organizacijas (asociacijas, labdaros fondus, religines bendruomenes, viešąsias įstaigas).

4. Pasiūlyti:

4.1. Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai ir Lygių galimybių kontrolieriui dalyvauti įgyvendinant Programą;

4.2. savivaldybėms pagal finansines galimybes prisidėti įgyvendinant Programoje numatytas priemones.“

2. Pakeisti nurodytu nutarimu patvirtintą Nacionalinę neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 metų programą:

2.1. Pakeisti pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

**„NACIONALINĖ NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS
2013–2020 METŲ PROGRAMA“.**

2.2. Pakeisti I skyrių ir jį išdėstyti taip:

**„I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Nacionaline neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2020 metų programa (toliau – Programa) siekiama sukurti darnią aplinką ir sąlygas veiksmingai plėtoti neįgaliųjų socialinės integracijos procesus Lietuvoje ir užtikrinti nacionalinių teisės aktų, nustatančių neįgaliųjų socialinę integraciją bei lygias galimybes, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo, ratifikuoto Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo ratifikavimo“ (toliau – Neįgaliųjų teisių konvencija), nuostatų įgyvendinimą.

2. Programa parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktus ir atsižvelgiant į:

2.1. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo nuostatas;

2.2. Neįgaliųjų teisių konvenciją;

2.3. Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“;

2.4. Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“.

3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2011 metais netekto darbingumo (invalidumo) pensijas ar išmokas gavo 264,63 tūkst. asmenų, tai yra apie 8,6 procento visų Lietuvos gyventojų. 2011 metais šių asmenų, palyginti

su 2010 metais, sumažėjo 1 procentu. Didžiausią dalį neįgaliųjų 2011 metais sudarė asmenys, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis, – 152,3 tūkst., tai yra 57,6 procento visų neįgaliųjų. Sunkiausią negalią turinčių asmenų, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, buvo 33,4 tūkst., tai sudarė 12,6 procento visų neįgaliųjų. Asmenų, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis, buvo 63,4 tūkst., arba 24 procentai viso neįgaliųjų skaičiaus. Moterys su negalia, gaunančios valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensijas, sudarė apie 52 procentus visų šias pensijas gaunančių asmenų. Darbingo amžiaus asmenys sudarė apie 57 procentus neįgaliųjų.

4. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2012 metų pradžioje vaikų, kuriems nustatytas neįgalumo lygis, skaičius, palyginti su 2011 metais, sumažėjo iki 15,5 tūkst. ir sudarė 5,9 procento visų asmenų, kurie pripažinti neįgaliais. Pagrindinė vaikų neįgalumo priežastis – psichikos ir elgesio sutrikimai, nervų sistemos ir jutimo organų ligos.

5. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, Lietuvoje darbingo amžiaus asmenys dažniausiai pripažįstami neįgaliaisiais dėl kraujotakos sistemos, jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligų bei piktybinių navikų.

6. Lietuvoje sukurta teisinė bazė neįgaliųjų socialinės integracijos politikai formuoti ir įgyvendinti. Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme nustatyti neįgaliųjų socialinės integracijos įgyvendinimo principai, sritys, politikos įgyvendinimo organizavimas ir valdymas. Kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos neįgaliesiems aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje, įgyvendinamos priemonės, kuriomis skatinamas nevyriausybių organizacijų, dirbančių neįgaliųjų socialinės integracijos srityje, dalyvavimas ir įsitraukimas formuojant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką, stiprinami jų ryšiai su valstybės ir savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, teikiama Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų Europos Sąjungos programų parama neįgaliųjų socialinės integracijos į visuomenę plėtrai.

7. Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme ir Neįgaliųjų teisių konvencijoje.“

2.3. Pakeisti II skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„II SKYRIUS

STRATEGINIS TIKSLAS, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI“.

2.4. Pakeisti 10.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„10.1. Paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis, stoka ir bendruomeninių paslaugų trūkumas. Neįgalųjį auginantiems, prižiūrintiems, slaugantiems šeimos nariams nesudarytos sąlygos derinti šeimos gyvenimą su darbu (pvz., nėra lankstaus darbo grafiko ir paslaugų į namus, ribotos galimybės neįgalų vaiką integruoti į bendrojo lavinimo mokyklą pagal gyvenamąją vietą ir kt.). Todėl mažėja šeimos pajamos; gaunama neįgaliojo pensija (valstybinė šalpos ar socialinio draudimo) ir slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija dažnai tampa vieninteliu šeimos pajamų šaltiniu, todėl tėvai neretai patiki tokio vaiko priežiūrą stacionariai globos įstaigai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

duomenimis, 2011 metais slaugos išlaidų tikslines kompensacijas gavo 1,1 tūkst. vaikų ir 4,8 tūkst. darbingo amžiaus asmenų, priežiūros (pagalbos) išlaidų kompensacijas – 6,9 tūkst. vaikų ir 9,7 tūkst. darbingo amžiaus asmenų, gyvenančių bendruomenėje. Daugumą šių neįgaliųjų namuose prižiūri ir slaugo artimieji. Daug metų prižiūrėję ar slaugę neįgalų šeimoms nariai dažnai praranda darbo įgūdžius, pašlyja jų sveikata, o sukakę pensinį amžių gauna minimalias pensijas, didėja jų socialinė atskirtis.

Istoriškai paveldėta centralizuota stacionari neįgaliųjų socialinės globos sistema neskatina savivaldybių plėtoti socialinių paslaugų, užtikrinančių neįgaliesiems dienos užimtumą, apgyvendinimą, laikiną šeimų atokvėpį, „apsaugotą būstą“, asmeninę pagalbą, būtiną gyvenant šeimoje ir bendruomenėje. Lietuvos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) duomenimis, 2011 metų pabaigoje suaugusiems neįgaliesiems stacionarias socialinės globos paslaugas teikė 26 valstybės, 4 savivaldybių ir 6 visuomeninių organizacijų socialinės globos įstaigos, kuriose gyveno 6,1 tūkst. gyventojų (atitinkamai 5 879, 101 ir 81 gyventojas). Neįgaliesiems vaikams ir jaunuoliams socialinė globa buvo teikiama 3 valstybės ir 2 savivaldybių socialinės globos įstaigose, jose gyveno atitinkamai 623 ir 86 neįgalūs vaikai bei jaunuoliai. Dar 518 vaikų su negalia (iš jų 58 vaikai su sunkia negalia) gyveno įvairaus pavaldumo vaikų globos namuose.

Kad būtų stiprinamos savivaldybių finansinės galimybės organizuoti kuo daugiau socialinių paslaugų neįgaliesiems, nuo 2007 metų savivaldybių biudžetams skiriamos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos socialinės globos paslaugoms teikti asmenims su sunkia negalia. Valstybės dotacijos savivaldybėms nuolat didėjo – nuo 13,5 mln. litų (3,9 mln. eurų) 2007 metais iki 41,7 mln. litų (12 mln. eurų) 2011 metais, kuriais daugiau kaip 3,7 tūkst. asmenų su sunkia negalia buvo finansuojama ne tik ilgalaikė (trumpalaikė) globa stacionariose įstaigose, bet ir dienos globa centruose bei asmenų namuose. Galimybės naudoti dotacijas centralizuotose valstybės globos įstaigose perkant ilgalaikės socialinės globos paslaugas neskaito savivaldybių plėtoti paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje. Tik penktadalyje savivaldybių veikia savivaldybių, neįgaliųjų asociacijų ir kitų neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančių organizacijų (labdaros fondų, religinių bendruomenių ir bendrijų, viešųjų įstaigų) inicijuoti savarankiško gyvenimo namai. Statistikos departamento duomenimis, 2011 metais socialinės paslaugos asmens namuose buvo suteiktos 12,2 tūkst. senyvo (pensinio) amžiaus asmenų, 2,6 tūkst. darbingo amžiaus asmenų su negalia ir 0,2 tūkst. vaikų su negalia. Dienos centruose paslaugas gavo 25,7 tūkst. senyvo amžiaus, 15,7 tūkst. darbingo amžiaus neįgaliųjų ir 2,6 tūkst. vaikų su negalia. Tai sudarė tik 22 procentus neįgaliųjų.

Neįgalieji dėl savo būklės, socialinės aplinkos praranda savarankiškumą, socialinius gebėjimus gyventi bendruomenėje, didėja jų socialinė atskirtis. Trūksta gebėjimų, funkcijų lavinimo ir reabilitacijos kompleksinių paslaugų, prieinamų neįgaliesiems kiek įmanoma arčiau jų bendruomenių. Kad būtų galima išlaikyti kuo didesnę neįgaliųjų savarankiškumą, fizinius, protinius, socialinius gebėjimus, iš valstybės biudžeto kiekvienais metais remiami socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai, kuriuos įgyvendina

neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančios organizacijos (asociacijos, labdaros fondai, religinės bendruomenės, viešosios įstaigos), o savivaldybės organizuoja šių projektų įgyvendinimą ir prisideda, skirdamos lėšų projektams finansuoti. Neįgaliesiems nevyriausybinių organizacijų teikia nesudėtingas, socialinės reabilitacijos turinį atitinkančias paslaugas (didinančias neįgaliųjų savarankiškumą). Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgaliųjų reikalų departamentas) duomenimis, 2011 metais socialinės reabilitacijos paslaugas bendruomenėje per tokius projektus gavo apie 46 tūkst. neįgaliųjų, tai sudaro tik 17 procentų visų neįgaliųjų. Projektų finansavimas dėl užsitęsusio ekonominio sunkmečio yra nepakankamas, kad būtų užtikrintas reikiamų paslaugų poreikio tenkinimas.

Skirtingas negalias turintiems neįgaliesiems (ypač dėl sutrikusio intelekto, psichikos ligų, epilepsijos, dėl kurios 2010 metais Pasaulinė sveikatos organizacija paskelbė rekomendacijas taikyti kompleksines gydymo, reabilitacijos paslaugas ir 2011 metais Europos Parlamentas priėmė atskirą rezoliuciją, raginančią valstybes užtikrinti šių asmenų gyvenimo kokybę, ir kt.) reikalingos specializuotos kompleksinės paslaugos ir priemonės, kurias teiktų įvairių sričių (sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos, švietimo) specialistai, tačiau tokios paslaugos neįgaliesiems nėra teikiamos arba teikiamos epizodiškai. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2011 metais buvo pripažinti neįgaliais dėl epilepsijos 3 304 darbingo amžiaus asmenys (iš jų pirmą kartą – 388) ir pirmą kartą pripažinta neįgaliais dėl psichikos ir elgesio sutrikimų 2 770 darbingo amžiaus asmenų. Dėl kompleksinių paslaugų nebuvimo šias negalias turintys asmenys tampa fizinė, psichologinė ir socialinė našta jų šeimos nariams, pagalba šiems neįgaliesiems nėra sisteminė.“

2.5. Pakeisti 10.5 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„10.5. Be finansinės pagalbos neįgaliesiems sunku įgyti aukštąjį išsilavinimą ir darbo rinkoje paklausias specialybes. Lietuvoje neįgaliesiems, kurie mokosi aukštosiose mokyklose, teikiama finansinė pagalba. Šią pagalbą gali gauti studentai, turintys sunkų arba vidutinį neįgalumo lygį arba 45 procentų ar mažesnį darbingumo lygį, pirmą kartą studijuojantys pagal neuniversitetinių, I ar II pakopos arba vientisųjų universitetinių studijų programą ir neturintys įsiskolinimų bei drausminių nuobaudų. Neįgaliųjų reikalų departamento duomenimis, 2011 metais 38 aukštosiose mokyklose buvo paremta 1 050 neįgaliųjų studentų. Nuo 2006 metų neįgaliųjų, kurie mokosi aukštosiose mokyklose, padvigubėjo. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija 2012–2015 metais iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų pradėjo teikti neįgaliesiems finansinę paramą studijų prieinamumui didinti. 2012 metų pavasario semestre tikslinės išmokos – 520 litų (150,6 euro) per mėnesį – skirtos 609 studentams su negalia, kurie mokosi 37 aukštosiose mokyklose. Tokia parama skatina neįgaliuosius siekti aukštojo mokslo ir įgyti rinkoje paklausias specialybes.“

2.6. Pakeisti 12.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„12.1. Renovuojami ir modernizuojami statiniai nepritaikomi neįgaliesiems, nepritaikyta aplinka riboja neįgaliųjų savarankiškumą ir galimybes nevaržomai judėti.

2012 metais Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 6 straipsnyje nustatyta, kad projektuojamus, statomus, rekonstruojamus ar kapitališkai remontuojamus pastatus (išskyrus atnaujinamus (modernizuojamus) daugiabučius namus) ir inžinerinius statinius būtina pritaikyti specialiesiems neįgaliųjų poreikiams. Lietuvos Respublikos teisės aktai neįpareigoja pritaikyti esamų pastatų neįgaliųjų poreikiams, jei nėra poreikio renovuoti pastato, nenustato terminų, per kuriuos esami visuomeninės paskirties pastatai turi būti pritaikyti neįgaliųjų poreikiams. Teisės aktai įpareigoja pritaikyti pastatus neįgaliųjų poreikiams tik pertvarkomose statinio dalyse. Tokios nuostatos neužtikrina, kad visi viešosios paskirties pastatai ir objektai būtų pritaikomi neįgaliesiems, neaiškūs pritaikymo terminai.

Teisinis statinių ir aplinkos pritaikymo reglamentavimas neatitinka Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų dėl aplinkos prieinamumo neįgaliesiems didinimo. Statiniai ir aplinka, neatsižvelgiant į aklųjų, kurčiųjų bei kitokio pobūdžio negalią turinčių asmenų poreikius, dažnai projektuojami su atskirais perėjimais, įėjimais, patalpomis ar priemonėmis neįgaliesiems, kurios skatina neįgaliųjų atskirtį. Produktai įpakuoti į silpniesiems sunkiai atidaromas pakuotes, informacija ant pakuočių gausi ir neįskaitoma silpną regėjimą turintiems žmonėms. Mūsų šalyje, kaip ir daugelyje Europos valstybių, visuomenė senėja. Tačiau patogesnės ir patrauklesnės aplinkos reikia ne tik senstantiesiems, bet ir judėjimo, suvokimo ir kitokių sunkumų turintiems gyventojams (neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, vaikai ir kt.) – daugiau kaip 50 procentų visų Lietuvos gyventojų. Statinių, aplinkos ir produktų projektavimas pagal universalaus dizaino principus ne tik patenkintų daugelio Lietuvos žmonių poreikius ir atitiktų galimybes, bet ir padėtų sutaupyti lėšų, kurios būtų skiriamos statiniams rekonstruoti, siekiant pritaikyti neįgaliųjų poreikiams. Universalaus dizaino statiniai ir produktai padėtų išvengti neįgaliųjų, pagyvenusių asmenų atskirties, padidintų šių asmenų lygias galimybes, vartojimo ir naudojimosi statiniais bei produktais saugumą, padėtų jiems savarankiškai pasirinkti visuomeninę veiklą.

Lietuvoje daugiau kaip 60 tūkst. neįgaliųjų, turinčių judėjimo funkcijos sutrikimų, patiria netiesioginę diskriminaciją dėl nepritaikytos fizinės aplinkos. Ši problema keliama ir Europos Sąjungos lygmeniu. Nuo 2008 metų svarstomas Europos Tarybos direktyvos projektas, kuriame numatoma įgyvendinti vienodo požiūrio principą į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Šiame projekte numatyti terminai, per kiek laiko nauji pastatai, objektai, transporto priemonės bei infrastruktūra ir renovuojami esami pastatai, objektai bei infrastruktūra, visi kiti esami pastatai, objektai, transporto priemonės bei infrastruktūra Europos Sąjungos valstybėse narėse būtų pritaikyta neįgaliesiems. Kad būtų galima įvertinti finansinių įsipareigojimų dydį direktyvos projekte numatytiems įsipareigojimams įgyvendinti, buvo atliktas visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo neįgaliųjų poreikiams tyrimas. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad Lietuvoje yra apie 34 tūkst. visuomeninių pastatų ir objektų (mokyklų, poliklinikų, ligoninių, prekybos, viešojo maitinimo įstaigų, teatrų, bankų, pašto ir kitų pastatų), kuriuos reikėtų pritaikyti neįgaliųjų

poreikiams. Išankstiniais skaičiavimais, tam reikėtų per 7 mlrd. litų (2 mlrd. eurų). Akivaizdu, kad finansinė našta valstybei yra labai didelė ir aplinkos prieinamumo problemų sprendimas turėtų būti kompleksinis – panaudojant novatoriškas organizacines priemones ir įvairius finansavimo šaltinius bei taikant universalaus dizaino principą.

Neįgaliesiems, turintiems judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų, būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymą organizuoja savivaldybės. Būsto pritaikymo išlaidos finansuojamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų (valstybės parama sudaro 80 procentų būsto pritaikymo išlaidų neįgaliesiems, turintiems labai ryškių ir ryškių judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų, ir 50 procentų – vidutinių judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų turintiems neįgaliesiems). Dėl nepakankamo finansavimo 2011 metais patenkinta 44,5 procento būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo neįgaliesiems poreikio. 2012 metais siekiama tenkinti 50 procentų šio poreikio per metus. Būsto poreikis didžiuosiuose miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje) tenkinamas kur kas blogiau, o būsto pritaikymo neįgaliesiems tenka laukti net kelerius metus.

Nuo 2010 metų derinti statomų statinių projektus elektroninėje erdvėje – Lietuvos Respublikos statybų leidimo ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“) – ir dalyvauti komisijų darbe priimant neįgaliesiems svarbius statinius pasitelktos neįgaliesiems atstovaujančios asociacijos. Jų atstovai per metus vidutiniškai patikrina per 1 250 pateiktų derinti statinių projektų, dalyvauja komisijų darbe priimant neįgaliesiems svarbius statinius visose savivaldybėse ir teikia konsultacijas architektams dėl aplinkos pritaikymo neįgaliesiems. Neįgaliųjų asociacijų atstovų dalyvavimas prižiūrint viešosios aplinkos pritaikymą užtikrina, kad naujai statomi ir rekonstruojami statiniai būtų pritaikyti neįgaliųjų reikmėms, tačiau dėl ribotų finansinių galimybių šių specialistų darbui apmokėti skiriama nepakankamai lėšų.“

2.7. Pakeisti 12.2 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„12.2. Nepritaikyta transporto infrastruktūra, maršrutai, transporto priemonės riboja neįgaliųjų galimybes naudotis visuomeniniu transportu ir laisvai judėti, neįgaliesiems trūksta transporto paslaugų. Šalyje nėra bendros transporto sistemos, kurioje transporto priemonės ir jų maršrutai būtų prieinami visoms keleivių grupėms, įskaitant neįgaliuosius. Neįgaliesiems pritaikyta aplinka (visuomeninės paskirties pastatai, gatvės, keliai, transportas ir jo infrastruktūra – autobusai, troleibusai, traukiniai, taip pat stotys, stotelės) – tai sąlygos, kurios turi užtikrinti neįgaliųjų dalyvavimą visuomenės gyvenime, tačiau tik kai kuriose savivaldybėse važinėja žemagrindžiai autobusai, tik dalies autobusų, traukinių stočių ir stotelių aplinka pritaikyta neįgaliesiems.

2011 metais transporto išlaidų kompensacijas (32,5 lito (9,5 euro) kas mėnesį) gavo apie 62 tūkst. neįgaliųjų, turinčių judėjimo negalią. Tokio dydžio išmokos neužtikrina neįgaliesiems galimybių pasiekti reikiamas įstaigas ir darbovietes, transporto išlaidų kompensacijos nėra veiksmingos, nors joms mokėti 2011 metais panaudota daugiau kaip 24 mln. litų (6,9 mln. eurų). Visuomeninio transporto paslaugomis dėl savo būklės taip pat negali naudotis neįgalieji, turintys sunkią proto negalią, ir neįgalieji, lankantys hemodializės

procedūras. Pasyvi, įvairioms transporto išlaidoms skirta išmokų sistema neveiksminga ir neužtikrina neįgalųjų transporto paslaugų poreikio tenkinimo.

Siekiant kuo savarankiškesnio neįgalųjų mobilumo, skiriamos mobilumą palengvinančios priemonės, įrenginiai, pagalbinės technologijos. Tačiau trūksta tokios pagalbininkų ir tarpininkų pagalbos, kuri leistų neįgaliesiems, negalintiems savarankiškai judėti, už prieinamą kainą patiemis pasirinkti, kur ir kada vykti. Mobilumą palengvinančias priemones naudojančiams neįgaliesiems dar nepritaikytos viešosios erdvės: gatvės, sankryžos, trūksta specialių informacijos signalų akliems.

2.8. Pakeisti 12.3 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„12.3. Nepritaikyta informacinė aplinka didina neįgalųjų, turinčių regėjimo, klausos, proto negalią, socialinę atskirtį.

Lietuvos teisinė bazė tik iš dalies užtikrina regėjimo ir klausos negalių turintiems asmenims teisę gauti informaciją jiems prieinamais būdais. Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio 9 dalyje reglamentuota, kad Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (toliau – LRT) rengia programas klausos ir regos negalių turintiems asmenims. Tokių programų transliavimo televizijos programose mastus nustato LRT taryba, atsižvelgdama į finansines galimybes. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad viešojoji informacija rengiama ir skleidžiama valstybine kalba ar kitomis kalbomis, ir jos rengėjai bei skleidėjai pagal galimybes užtikrina, kad skleidžiama viešojoji informacija taptų prieinama neįgaliesiems. Šalyje veikia neįgaliesiems pritaikyta ir internetu prieinama universali neįgalųjų rehabilitacijos ir integracijos informacinė sistema (UNRIIS), kur neįgalieji gali rasti jiems reikalingą, nuolat atnaujinamą ir aktualią informaciją. Tačiau pritaikytų informacijos šaltinių trūksta. Dėl finansavimo problemų viešojoji informacija neįgaliesiems dažnai neprieinama.

Regėjimo negalių turintys asmenys viešąją informaciją gauna naudodami spaudinius Brailio raštą, mobiliuosius telefonus, vaizdą ir tekstą gebančią nuskaityti ir paversti balsu kompiuterių programinę įrangą, kuri nelabai kokybiškai sintezuoja balsą lietuvių kalba. 2010 metais visoje Lietuvoje buvo 258 kompiuteriu dirbantys aklieji. Programinės įrangos gamintojų, norinčių gerinti lietuvišką balso sintezę, neatsiranda, nes per mažas potencialių pirkėjų (kompiuteriu dirbančių aklių) skaičius, o dalis aklių (ypač jauni) naudoja anglišką balso sintezės programinę įrangą, kuri yra daug geresnės kokybės.

Kaip viena iš veiksmingiausių priemonių, užtikrinančių informacijos prieinamumą klausos negalių turintiems asmenims, yra laidų, filmų titravimas. 2012 metais LRT titruojama viena 25 minučių trukmės laida, o kitose Vakarų Europos šalyse titruotų laidų trukmė sudaro 60–80 procentų transliacijų laiko. LRT į gestų kalbą verčiama tik viena žinių laida. Maža titruotų ar verčiamų į gestų kalbą laidų apimtis neužtikrina informacijos prieinamumo klausos negalių turintiems asmenims. Šią padėtį šiek tiek švelnina atsirandančios privačios iniciatyvos rodyti internetu informacines laidas su vertimu į gestų kalbą ir titruoti žinias privačiose televizijose, tačiau jų yra labai mažai ir jos neskatinamos.

Neįgaliesiems nesudarytos galimybės prieinamomis formomis žiūrėti televizijos programas, filmus, spektaklius. Vietos, regioninio, nacionalinio, tarptautinio lygmens institucijos ir atitinkamos organizacijos, radijo ir televizijos transliuotojai ir panašios organizacijos nėra skatinamos, kad radijo ir televizijos transliacijos, su menu susijusi veikla, literatūra ir kultūrinė informacija būtų pasiekiami neįgaliesiems prieinamomis formomis (įgarsinant, leidžiant titrus, užrašus ir ženklų kalbą).

Penkiuose gestų kalbos vertėjų centruose dirbantys gestų kalbos vertėjai (2012 metų pradžioje skirti 96 etatai) individualiai teikia gestų kalbos vertimo paslaugas viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose, poliklinikose, teismuose, policijoje, verčia renginiuose, televizijose, tačiau šių paslaugų trūksta. Klausos negalią turintiems asmenims vertėjų paslaugų dažnai tenka laukti net keletą dienų. Ieškant veiksmingesnių informacijos pateikimo formų, gestų kalbos vertėjų paslaugos pradėtos teikti nuotoliniu būdu ir tokiu būdu teikiamų paslaugų poreikis didėja. Kad būtų užtikrinamas gestų kalbos vartojimas, turi būti rengiamos, plėtojamos ir įgyvendinamos priemonės, apimančios gestų kalbos tyrimą, vartojimą, žodynų rengimą, gestų kalbos vertėjų paslaugų plėtojimą. Sutrikusio intelekto asmenims tik pradedami leisti lengvai skaitomi leidiniai ir tekstai.“

2.9. Pakeisti 12.5 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„12.5. Neįgalieji negali įgyvendinti savo teisės balsuoti arba ši teisė suvaržoma dėl jiems nepritaikytos aplinkos. Savivaldybių numatyti rinkimų apylinkių pastatai ir balsavimo patalpos bei priemonės (urnos) nepritaikytos vežimėliais judantiems neįgaliesiems. Jie negali savarankiškai patekti į rinkimų apylinkių patalpas. Balsavimo kabinose įrengti staleliai būna per aukšti. Balsavimo urnos, į kurias metami biuleteniai, nepasiekiamos.

2012 metais galiojusios Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatymo nuostatos, leidžiančios neįgaliesiems ar vyresnio amžiaus žmonėms balsuoti namuose, neskatina ir neužtikrina jų lygių galimybių su visais kitais rinkėjais balsuoti rinkimų apylinkėse ir uždeda papildomą naštą reikalaujant neįgaliųjų iš anksto teikti prašymą rinkimų apylinkei, papildomai teikti informaciją apie savo negalią, derinti rinkimų apylinkės komisijos atstovų atvykimo laiką. Be to, susidaro papildomų tokių asmenų sąrašų sudarymo (administravimo), transporto nuvykti į neįgaliojo namus kuro išlaidų.

Dėl minėtų įstatymų nuostatų savivaldybės nėra suinteresuotos skirti dėmesio ir lėšų rinkimų apylinkių pastatams ir patalpoms pritaikyti neįgaliesiems. Nors savivaldybės privalo sudaryti sąlygas neįgaliesiems be fizinių kliūčių ir papildomų biurokratinių reikalavimų įgyvendinti savo konstitucinę teisę balsuoti, tačiau to nevykdo. Turėtų būti griežtinama savivaldybių kontrolė ir atsakomybė dėl nesudarytų tinkamų sąlygų neįgaliesiems balsuoti.“

2.10. Pakeisti 13.1.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„13.1.1. tobulinti aplinkos pritaikymo neįgaliesiems teisinį reglamentavimą. Bus derinamos įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatos su Statybos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies reikalavimais, ieškoma lanksčių paramos formų, skatinančių pritaikyti visuomeninės paskirties pastatus neįgaliųjų poreikiams, naudojant įvairius finansavimo šaltinius ir juos

jungiant. IS „Infostatyba“ paskelbtiems projektams derinti, dalyvauti komisijų darbe priimant neįgaliesiems svarbius statinius, vykdyti viešosios aplinkos pritaikymo procesų stebėseną ir kontrolę bus pasitelktos neįgaliesiems atstovaujančios asociacijos. Bus skatinama Lietuvoje kurti universalaus dizaino (darnaus vystymosi metodologijos) aplinką ir produktus: numatyti teisinį universalaus dizaino principo taikymo reglamentavimą, įdiegti universalaus dizaino aplinkos ir produktų sertifikavimo sistemą, rengti ir organizuoti mokymus, seminarus aplinkos, statinių ir produktų projektavimo specialistams;“.

2.11. Pakeisti 14.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„14.1. Lietuvoje mažai dirbančių neįgaliųjų. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2012 metų pradžioje dirbo 46,66 tūkst. neįgaliųjų, arba 17,6 procentų visų neįgaliųjų. Šalyje siekiama neįgaliesiems didinti užimtumo galimybes: teikiama finansinė pagalba darbdaviams, įdarbinantiems žmones su negalia, teikiama finansinė parama pradėti savo verslą, organizuojama neįgaliųjų profesinė ir kvalifikacinė reabilitacija, tačiau žemas darbo apmokėjimo lygis, mažas darbdavių suinteresuotumas įdarbinti neįgaliuosius ir neįgaliesiems garantuotas minimalaus darbo užmokesčio dydžio socialinių išmokų mokėjimas bei įvairios lengvatos neskatina neįgaliųjų dirbti. Įvertinus statistinius duomenis ir esamas neįgaliųjų užimtumo skatinimo priemones, galima teigti, kad teisės aktai nesudaro ekonominių prielaidų, skatinančių neįgaliųjų užimtumą. Neveiksmingas neįgalių asmenų įdarbinimo mechanizmas, nepakankamas darbdavių ir neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimas su teritorinėmis darbo biržomis (Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniai padaliniai), priemonių, kurios skatintų neįgaliuosius gauti didesnes darbo pajamas, o ne socialines išmokas, stoka ir bendra padėtis darbo rinkoje lemia mažą dirbančių neįgaliųjų skaičių.

Šalies profesinio mokymo įstaigose siekiama sudaryti palankias sąlygas mokytis specialiųjų poreikių turintiems mokiniams: rengiamos profesinio mokymo programos, skirtos specialiųjų poreikių asmenims, formaliojo profesinio mokymo programos vykdomos kartu su bendrojo lavinimo programomis ar papildomos kitomis programomis. Tačiau šių priemonių neįgaliesiems nepakanka, kad jie įgytų tinkamą profesiją ir įsidarbintų. Profesinio mokymo programos nėra lanksčios ir nepakankamai atspindi darbo rinkos poreikius bei galimybes. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, 2011–2012 mokslo metais 13-oje (iš – 74-ių) mokymo įstaigų, vykdančių pirminį profesinį mokymą, pagal tikslines specialiųjų poreikių asmenims skirtas programas mokėsi 994 mokiniai. Profesinio mokymo metu nevykdomos priemonės, užtikrinančios neįgaliųjų įsidarbinimą, neieškoma darbo vietų, todėl tik nedidelė dalis neįgaliųjų, baigusių profesinio mokymo programas, įsidarbina. Atliekama baigusių profesinį mokymą specialiųjų poreikių turinčių mokinių įsidarbinimo apskaita nepakankama.

Lietuvoje kuriama profesinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems sistema ir paslaugas teikiančių įstaigų tinklas, kurio plėtrai regionuose (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Utenos, Panevėžio, Alytaus) panaudotos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos.

Profesinės reabilitacijos centrai taiko skirtingas metodikas, todėl neužtikrinta profesinės reabilitacijos paslaugų kokybė. Konkurso būdu atrenkami metodiniai profesinės reabilitacijos centrai, kurie rengia profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo neįgaliesiems metodikas skirtingas negalias turintiems asmenims, diegia naujus metodus ir programas, organizuoja specialistų kvalifikacijos tobulinimą. Tačiau metodinei bazei sukurti reikia laiko. Dėl nepakankamo teisinio reglamentavimo ir vadybinio palaikymo, motyvacijos stokos neįgalieji, baigę profesinės reabilitacijos programą ir įsidarbinę, dažnai darbo rinkoje išsilaiko labai trumpai. 2011 metais profesinės reabilitacijos paslaugas teikė 11 įstaigų, kuriose profesinės reabilitacijos paslaugas gavo 575 asmenys, 513 asmenų baigė 79 mokymo programas. Nors buvo mokoma paklausių specialybių: įmonės darbo organizatoriaus, želdinių prižiūrėtojo, apskaitininko, smulkaus verslo administratoriaus, kasininko pardavėjo, verslo organizatoriaus, dailiųjų medžio dirbinių gamintojo, siuvėjo-operatoriaus, meninių dirbinių iš odos gamintojo, sandėlininko ir virėjo, taip pat kompiuterio vartojimo pagrindų, asmenų, baigusių profesinės reabilitacijos programas, įsidarbinimo per 6 mėnesius po baigimo rodiklis – 47 procentai. Kartais profesinė reabilitacija pasirenkama tik dėl mokamos profesinės reabilitacijos pašalpos, o mažas darbo užmokestis neskatina ir nemotyvuoja neįgaliųjų dirbti.“

2.12. Pakeisti 16.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„16.1. Neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą riboja neįgaliesiems nepalanki teisės aktų taikymo apimtis, neaiškus valstybės ir savivaldybės institucijų kompetencijų pasiskirstymas, silpna nevyriausybinių sektoriaus veikla ir nepakankamas finansavimas. Neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą turinčios užtikrinti valstybės institucijos susiduria su įvairiomis problemomis: dideli darbo krūviai, patirties trūkumas, neaiškus kompetencijų pasiskirstymas ir mažos finansinės galimybės apsunkina šio proceso koordinavimą. Valstybiniu lygmeniu vis dar galioja neadekvatus požiūris į neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą, nepakanka esamų specialistų neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenai. Vis dar nepavyksta suderinti veiksmingos ir sklandžios nepriklausomo neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenos mechanizmo veiklos, neaiškus neįgaliųjų organizacijų vaidmuo neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenos procese.

Viena iš neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo problemų yra visuomenėje vyraujantis ir žiniasklaidos formuojamas neigiamas neįgaliųjų įvaizdis ir išankstinis nusistatymas, trukdantis pripažinti neįgaliųjų indėlį į visuomenę. Užimtumo galimybių trūkumas lemia tai, kad neįgalieji priklauso nuo valstybės paramos ir pašalpų. Trūksta sisteminio požiūrio į neįgaliųjų problemas. Neįgaliųjų teisių konvencija domisi, ją studijuoja tik neįgalieji, o valstybės ir savivaldybių institucijos, kurios privalo ją įgyvendinti, įgyvendina tik kai kurias jos nuostatas.

Neužtikrinamas neįgaliųjų lygybės prieš įstatymą ir teisingumo prieinamumas. Lietuvos teisės aktai įtvirtina visiško neveiknumo institutą psichikos ligomis sergantiems ir proto negalią turintiems asmenims, tačiau nenumato asmeniui nustatyto neveiknumo peržiūrėjimo ir riboto veiknumo nustatymo galimybes.

Teisinės pagalbos paslaugomis naudojasi įvairių negalių turintys asmenys, kurie dėl savo negalios ne visada supranta tam tikrų sąvokų, terminų ar teisės aktų prasmę bei turinį, todėl teisinės pagalbos paslaugas teikiančių institucijų specialistams būtina atsižvelgti į jiems pateiktų klausimų pobūdį, skirti pakankamai laiko atstovaujajam, o sudėtingą informaciją pateikti neįgaliajam suprantama forma. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostata suteikia teisę asociacijoms atstovauti savo narių interesams teisme, tačiau tokia praktika nėra veiksminga, nes nevyriausybinių organizacijų neretai būna nepajėgios (dėl finansinių, žmogiškųjų išteklių, kvalifikuotų specialistų stygiaus) savarankiškai ir kvalifikuotai teikti neįgaliesiems teisinės paslaugas, rengti procesinius dokumentus, ypač atstovauti neįgaliųjų interesams teismuose.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – tarnyba) gautų skundų dėl diskriminacijos negalios pagrindu skaičius neatspindi tikrosios neįgaliųjų padėties visuomenėje. Oficiali statistika rodo, kad dauguma darbingo amžiaus asmenų su negalia yra bedarbiai. Dažnai dėl darbdavių nenoro, nepagrįstos baimės ir kitų priežasčių neįgalieji negali įsidarbinti. Tarnyba iš neįgaliųjų gauna vieną kitą skundą dėl diskriminacijos darbo santykių metu. Daugėja daugialypės diskriminacijos atvejų, kai asmuo skundžiasi dėl diskriminacijos dviem ar daugiau pagrindų.

Informacijos stoka, ribotas visuomenės švietimas neįgaliųjų padėties klausimais yra vienos iš pagrindinių priežasčių, lemiančių neįgaliųjų pasyvumą ginant savo pažeistas teises. Nepakankamas finansavimas, neįgaliųjų poreikiams nepalanki teisės aktų bazė, jos taikymo apimtis, valstybės ir savivaldybės institucijų novatoriškų sprendimų trūkumas skatina ydingą praktiką ir taip trukdo veiksmingai įgyvendinti neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių institutą.“

2.13. Pakeisti 17.1.2 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„17.1.2. gerinti teisinių paslaugų neįgaliesiems prieinamumą. Bus stiprinamas bendradarbiavimas tarp valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančių teisinės pagalbos tarnybų, savivaldybės institucijų, socialinių darbuotojų ir neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų. Bus organizuojami mokymai teisėsaugos institucijoms, advokatams, notarams, valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantiems asmenims, nevyriausybinių organizacijų darbuotojams, kad jie geriau suvoktų neįgaliųjų poreikius ir laikytųsi tarpusavio supratimo principo. Bus bendradarbiaujama su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, aukštosiomis mokyklomis dėl studentų (teisininkų) praktikos atlikimo nevyriausybiniuose neįgaliųjų organizacijose. Be to, bus analizuojamos nevyriausybinių organizacijų įtraukimo į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą galimybės ir parengti teisės aktų pakeitimo projektai, kad būtų sudarytos sąlygos neįgaliesiems atstovaujančioms nevyriausybiniams organizacijoms atstovauti neįgaliesiems teismuose. Bus ieškoma galimybių pritaikyti viešąją aplinką teisinės paslaugas teikiančiose įstaigose ir visose valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančiose institucijose.“

2.14. Pakeisti III skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„III SKYRIUS**PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI“.**

2.15. Pakeisti 18 punktą ir jį išdėstyti taip:

„18. Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir siekiamos jų reikšmės 2020 metais pateikti priede. Priede nurodytos 2012 metų Programos įgyvendinimo vertinimo rodiklių reikšmės rodo pradinę įgyvendinimo būklę, kurios pagrindu bus vertinama, ar jos pasiektos 2020 metais.“

2.16. Pakeisti IV skyrių ir jį išdėstyti taip:

„IV SKYRIUS**PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR ATSKAITOMYBĖ**

19. Programos įgyvendinimą koordinuoja ir stebėseną vykdo Neįgaliųjų reikalų departamentas. Įgyvendinant Programą dalyvauja Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Statistikos departamentas, Neįgaliųjų reikalų departamentas.

20. Programos nuostatų įgyvendinimo laikotarpis – 2013–2020 metai. Programai įgyvendinti bus rengiami 4 socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinami priemonių planai (2013–2015 metų, 2016–2018 metų, 2019 metų ir 2020 metų).“

2.17. Pakeisti priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos
2013–2020 metų programos
priedas

**NACIONALINĖS NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS 2013–2020 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO
KRITERIJŲ IR SIEKIAMŲ REIKŠMIŲ SĄRAŠAS**

Eil. Nr.	Strateginis tikslas	Tikslas	Vertinimo kriterijus	Rodikliai		Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanti institucija*
				2012 metų	2020 metų	
1.	Sukurti palankią aplinką ir sąlygas oriam ir visaverčiam neįgaliųjų gyvenimui Lietuvoje, užtikrinti lygias galimybes ir neįgaliųjų gyvenimo kokybę		neįgaliųjų gyvenimo kokybės indekso padidėjimas (procentais)	34,7	38,17	Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgaliųjų reikalų departamentas)
			neįgaliųjų lygių galimybių užtikrinimo indeksas (procentais)	53,7	69,38	Neįgaliųjų reikalų departamentas
2.		2.1. Užtikrinti skirtingas negalias turinčių neįgaliųjų specialiųjų poreikių tenkinimą teikiant socialinės integracijos paslaugas (socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros, švietimo srityse)	socialinės apsaugos paslaugų poreikio patenkinimo padidėjimas (procentais)	24	30	Neįgaliųjų reikalų departamentas
			sveikatos priežiūros paslaugų poreikio patenkinimo padidėjimas (procentais)	100	100	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
			švietimo paslaugų poreikio patenkinimo padidėjimas (procentais)	7,5	15	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Eil. Nr.	Strateginis tikslas	Tikslas	Vertinimo kriterijus	Rodikliai		Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanči institucija*
				2012 metų	2020 metų	
		2.2. Užtikrinti neįgaliesiems galimybę laisvai judėti fizinėje aplinkoje ir naudotis visiems prieinama informacija	neįgaliesiems pritaikytų viešųjų statinių ir objektų, transporto maršrutų, priemonių ir paslaugų gausėjimas (procentais)	15	30	Neįgaliųjų reikalų departamentas
			viešosios informacinės aplinkos prieinamumo regėjimo, klausos, sutrikusio intelekto negalių turintiems asmenims didėjimas (procentais)	4	40	Neįgaliųjų reikalų departamentas
			asmenų, tapusių neįgaliais dėl regėjimo ir judėjimo funkcijų sutrikimų, savarankiškumo ir mobilumo didėjimas (procentais)	10	50	Neįgaliųjų reikalų departamentas
		2.3. Siekti didesnio neįgaliųjų užimtumo darbo rinkoje, kultūros, sporto, laisvalaikio veikloje	neįgaliųjų užimtumo darbo rinkoje didėjimas (procentais)	17	30	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
			neįgaliųjų užimtumo kultūros veikloje didėjimas (procentais)	2	8	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
			neįgaliųjų užimtumo sporto veikloje didėjimas (procentais)	2	2,4	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
		2.4. Užtikrinti neįgaliųjų teisių, pagrindinių laisvių gynimą nuo diskriminacijos dėl neįgalumo ir sudaryti	visuomenės nuomonė dėl neįgaliųjų diskriminacijos (balais) (1 – mažiausia diskriminacija, 10 – didžiausia diskriminacija)	5,07	3	Neįgaliųjų reikalų departamentas

Eil. Nr.	Strateginis tikslas	Tikslas	Vertinimo kriterijus	Rodikliai		Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanti institucija*
				2012 metų	2020 metų	
		sąlygas tobulinti neįgaliųjų socialinės integracijos proceso valdymą	neįgaliųjų, dalyvaujančių visuomeninėse organizacijose ir judėjimuose, gausėjimas (procentais)	39	45	Neįgaliųjų reikalų departamentas

* Renka informaciją apie vertinimo kriterijaus pasiekimo būklę iš institucijų, vykdančių atitinkamas Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2020 metų programos (toliau – Programa) įgyvendinimo priemones, ir kitų duomenų šaltinių, ją apibendrina, vertina ir teikia Programos įgyvendinimą koordinuojančiai institucijai.